

цей феномен носить інтернаціональний характер. Він вже грає певну роль в російській мові; його поширенню сприяють засоби масової інформації, а також прагнення наслідувати американський спосіб життя, яке можна спостерігати і в багатьох європейських країнах.

Деякі російські лінгвісти неодноразово намагалися ввести інші терміни для позначення цього явища. Наприклад, пропонувалося використовувати терміни «мовний такт» [5, с.216] або «комунікативна/культурна коректність» [3, с. 115]. Одна з прикмет російської політкоректності відбита в орфографії ряду географічних назв, запозичених в російську мову, шляхом введення написання, наближеного до форми в мові-джерелі. Приклади включають такі назви, як *Таллинн* (замість *Таллин*), *Ашгабат* (замість *Ашхабад*), *Алматы* (замість *Алма-ата*). У ряді випадків це торкнулося не лише орфографії, наприклад, *Башкортостан* (*Башкирия*).

В останні роки термін «політкоректність» почав з'являтися і в українській мові. Але це явище набагато рідше ставало предметом дослідження української лінгвістичної науки, ніж російської. Приділяли увагу вивченню цього феномену і вітчизняні політологи, які вважають, що було б доцільним ввести в практику українського життя принцип політичної коректності, визнати необхідність відмови від використання образливих виразів і дій стосовно різних соціально-культурних груп. Також вважається за необхідне ініціювати розроблення певних кодексів мовної поведінки для політиків, викладачів та студентів, створення стилістичних посібників, довідників зі слововживання для ЗМІ. І в цьому ракурсі здається необхідним продовжити вивчення тенденцій прояву стратегії політичної коректності в сучасній українській мові.

Отже, незважаючи на розбіжності у визначенні терміну *політкоректність*, а також на різні особливості формування стратегії політкоректності в сучасному міжнародному дискурсі, в багатьох країнах з'явилася можливість говорити про наявність в суспільстві соціальних проблем, а також ефективно їх вирішувати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вострецова В. О. Лексико-семантична аналогія як один із шляхів поповнення фразеологічного фонду сучасної англійської мови / В. О. Вострецова // Вісник *Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Філологічні науки. – 2009. – № 12 (175). – С. 53–58.
2. Киселева Т. В. Коммуникативная корректность в языковой картине мира / Т. В. Киселева // Языковая семантика и образ мира : матер. междунар. науч. конф., 7–10 октября 1997 г. – Казань: КГУ. – 1998. – Т. 1. – С. 115.
3. Колтунов О. Ю. Политическая корректность: концептуальные основы и технологические приемы : автореф. дис. ... канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / О. Ю. Колтунов. – К., 2005. – 20 с.
4. Решетарова І. В. Аналіз засобів мовної техніки евфемістичних замінів в мові сучасних ЗМІ / І. В. Решетарова // Вісник *Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. Філологічні науки. – 2009. – № 12 (175). – С. 133–138.
5. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово. – 2000. – 624 с.
6. Тронь О. А. Засоби вираження вторинної номінації у медіа та політичному дискурсах / О. А. Тронь, М. Б. Тхір // Мова і культура. – 2009. – № 11. – Т. III (115). – С. 212–218.
7. Шляхтина Е. В. Языковой аспект политкорректности в англоязычной и русской культурах : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка» / Е. В. Шляхтина. – Ярославль, 2009. – 24 с.

И. И. Заваруева (г. Днепропетровск)

СЛОВАРНАЯ СТАТЬЯ КАК ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКИЙ ПОРТРЕТ СЛОВА В ЭЛЕКТРОННЫХ СЛОВАРЯХ

Словарная статья в толковом словаре – это своеобразный портрет слова. Термин «словарный портрет» был введен Ю. Д. Апресяном. Под этим названием понимается «исчерпывающая и избыточная характеристика свойств конкретной лексемы

в рамках интегрального описания языка [2, с. 15]. Лексикографический портрет отличается от привычного словарного описания, поскольку в него включаются некоторые принципиально новые типы информации о лексеме. Главное отличие словарного портрета от традиционного описания – его формализованность. Чтобы правильно этот портрет воспринимать, надо уметь читать словарную статью, извлекая из нее всю заключенную в ней информацию. Электронные словари дают возможность создать портрет слова, отличный от того, который можно найти в бумажном словаре, – портрет комплексный и многогранный.

Мы провели компьютерный поиск словарной дефиниции лексемы «словарь», на сайтах «Грамота.Ру» (11 словарей), «Академик» (29 энциклопедических, толковых и специальных словарей) и «Русские словари» (10 словарей, из них 2 в свободном доступе для всех посетителей). Общее количество словарей, задействованных на этих сайтах, составляет около 20, так как ряд популярных словарей доступны на большинстве сайтов (Словарь Даля, Словарь Ожегова и некоторые другие).

Анализ предложенной дефиниции дал следующие результаты. Искомое слово мы обнаружили в Орфографическом словаре, Толково-образовательном словаре, Словаре синонимов, Большом энциклопедическом словаре, Толковом словаре Ушакова, Современной энциклопедии, Психологическом словаре, Большой энциклопедии. Анализируемое слово не представлено в Словаре трудностей, Словаре «Русское словесное ударение», Словаре имён собственных, «Синонимы: краткий справочник», Словаре антонимов, Словаре методических терминов, Толковом словаре Даля, Энциклопедии Брокгауза и Эфрона, Финансовом словаре.

Словарный портрет слова «Словарь» в интерактивных словарях складывается из девяти компонентов. Проанализируем, какие зоны и насколько полно представлены в извлеченных дефинициях. В трех словарях представлена грамматическая зона: указание окончания в род. п. ед. ч., в скобках дан вариант окончания; м. – грамматическая зона: указание родовой отнесенности слова, оно мужского рода.

В пяти словарях отмечена многозначность данного слова, причем представлено от двух до четырех значений. Стилистическая зона (то есть указание на ту или иную стилистическую отнесенность) в данных определениях отсутствует, так как нет ограниченности какого-либо из значений специальной лексикой.

Зона иллюстрации представлена достаточно обширно только в Толковом словаре Ушакова и ограничена несколькими устойчивыми сочетаниями типа *Латинский словарь. Толковый словарь. Этимологический словарь*. Цитация в зоне иллюстрации отсутствует.

В двух словарях представлена зона отсылки, или квазидефиниция по терминологии Н. Л. Тычинской [1]: с помощью этой зоны устанавливается связь между элементами словаря: в Словаре синонимов пользователя отсылают к словарной статье *книга*. В Большом энциклопедическом словаре в зоне отсылки приводится более узкое понятие: *См. также лингвистический словарь. «Заромбовая часть»*, где представлены фразеологизмы, в данных дефинициях отсутствуют.

Поисковая зона, отсутствующая в традиционных словарях, наиболее обширно представлена в *Большой энциклопедии*, где есть не только определение непосредственно лексемы «словарь», но также и ссылки на наиболее популярные виды словарей.

Таким образом, отличием интерактивного словарного портрета слова от его портрета в традиционном словаре является многокомпонентность, разносторонность (слово рассматривается как в основном, так и терминологическом значении; как имя нарицательное и как имя собственное). Окончательный вид словарного портрета можно считать гипертекстом, создаваемым каждый раз по-разному, в зависимости от интересов пользователя, который может выбрать ту или иную линию поиска, включив в окончательные данные или все компоненты, или часть информации, релевантную именно для данной ситуации.

ЛИТЕРАТУРА

1. Тичинська Н. Л. Квазідефініції у тлумачному словнику російської мови (заголовне слово іменник) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.02 / Н. Л. Тичинська. – Дн., 2001. – 20 с.
2. Шилихина К. М. Теоретическая и практическая лексикография : учеб. пособие / К. М. Шилихина. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 2006. – 59 с.

СПИСОК ЕЛЕКТРОННЫХ СЛОВАРЕЙ

3. Интеллектуальная поисковая система по словарям <http://www.boloto.info/dict.php?dic=1&sl>
4. Портал <http://www.slovari.ru/>:
5. Портал <http://www.slovarik.kiev.ua/>

С. В. Зайцева (м. Дніпропетровськ)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УКРАЇНОМОВНОГО ІНТЕРНЕТ-СЛЕНГУ

У ХХІ ст. до переліку соціальних діалектів української мови, про які написано в підручниках та енциклопедіях, увійшов новий – діалект спілкування в Інтернеті. Розповсюдження персональних комп'ютерів і створення Інтернету залучило до цієї сфери широкі шари населення, які сприйняли і збагатили комп'ютерну жаргонну лексику. Порівняно молодий вік спеціалістів, які зайняті у цій сфері професійної діяльності, а також популярність комп'ютерів у молодіжному середовищі, схильному до вживання жаргону і сленгу, визначають моду на комп'ютерний жаргон серед користувачів.

Сленг у Інтернет просторі виконує функцію емоційного забарвлення та вираження мови, сприяє полегшенню запам'ятовування нових явищ і понять сучасного життя. Найтиповішими способами творення українських комп'ютерних сленгізмів виступають метафоричне перенесення або переосмислення на основі подібності; фонетична адаптація лексем англійської мови; аббревіація; каламбурна підстановка тощо. Здебільшого ці процеси відбуваються з урахуванням граматичних норм сучасної української мови. Але разом з тим заслуговує на увагу й стилістичний прийом, спрямований на досягнення експресивно-комічного ефекту шляхом зумисно помилкового написання слів, який отримав назву «олбанської мови» (*«Є дві версії написання: «олбанський» та «албанський», останній зазвичай просять не плутати з мовою країни Албанії»*) [3] або «падонківського» сленгу. Це різновид спілкування групи Інтернет юзерів, які, створивши спільноту з назвою *«Пеши правельно!»*, навмисно кличуть себе *«грамотними падонками»*. Найпоширеніші приклади їх «письмової розмовної мови» – це російські лексеми на кшталт *«аффттар, пеши ісчо»*, *«аФФтар жжот»*, *«зачоД»*, *«ржунімагу»*, *«превед медвед»*, які без жодних змін потрапляють до україномовних блогів, чатів і стають невід'ємною частиною їх існування.

Як правило, «олбанська мова» – це кальковані з російської вислови, які характеризуються наявністю подвоєних приголосних наприкінці або всередині лексеми *«Аццкий сотона»*, навмисним оглушенням дзвінких та одзвінченням глухих приголосних *«креведкО»*, стилістичною компресією *«Фтему!»*. Спільною рисою майже всіх прикладів є фонетичний принцип написання лексем, який значно спрощує процес письма та якомога точніше передає емоції комунікаторів.

Але з розвитком україномовного сегменту Інтернету, так званого Укрнету, все більшої популярності набирають питомо українські відповідники російських «падонківських» висловів. Здебільшого це відбувається кількома способами. Ми виокремили два види **кальок**. Перший – переклад з використанням нейтральних слів, що набувають нового значення:

Гламурненько – Файнесенько;

Афтар жжот, пеши ісчо – Афтор пече, що аж хочеться ще;

Зочем ви травите? – Нащо ви цькуєте?

Фтему! – Доречно;

Классный юзерпик! – Чотке людинозображення!